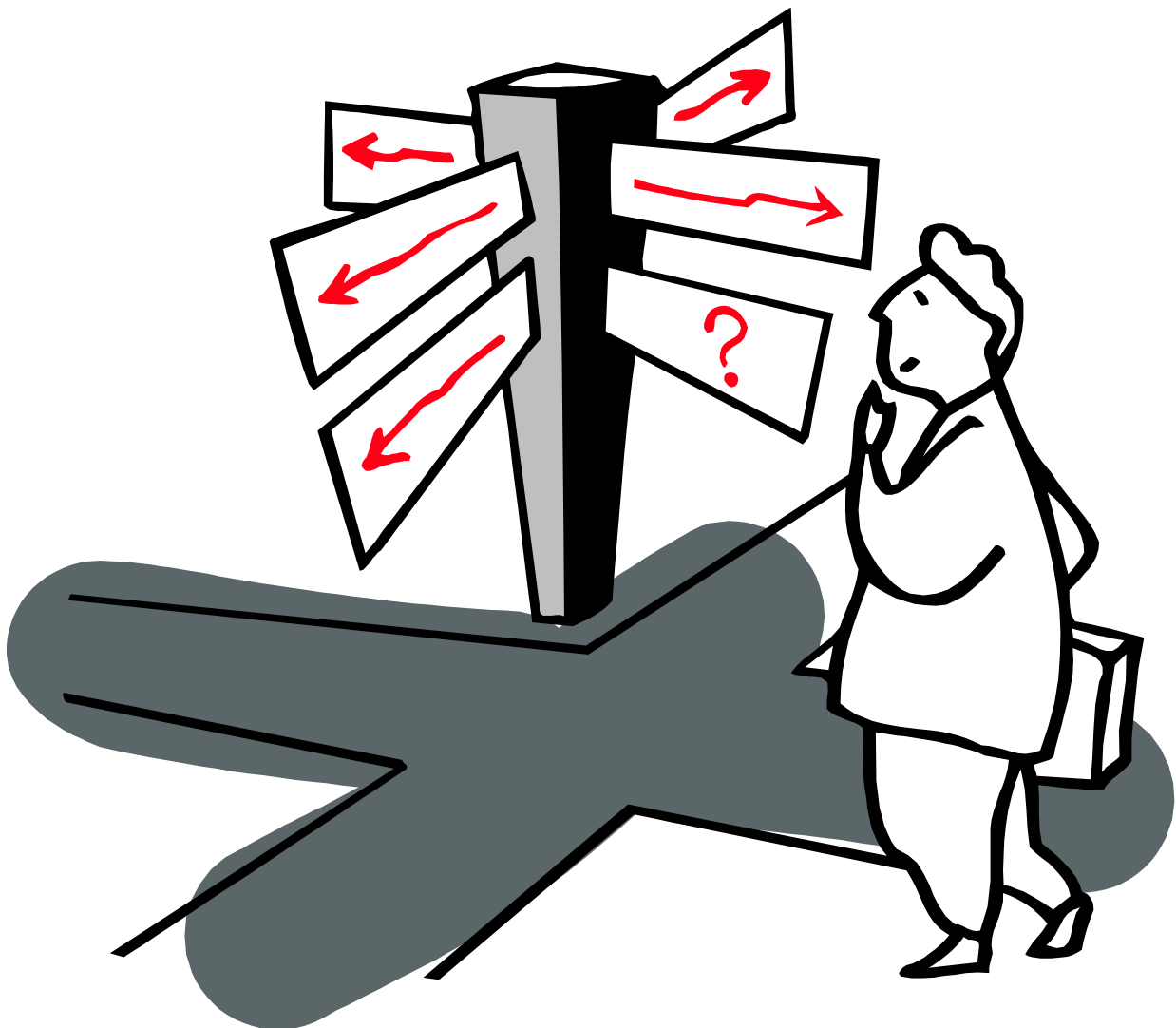

Beleidsplan (hoog)begaafde leerlingen Megelsheim

Beleidsplan (hoog)begaafden

1. Inleiding en doelstellingen beleidsplan (hoog)begaafden

Op basisschool Megelsheim hebben we veel aandacht voor al onze leerlingen. Speciale aandacht is er voor zorgleerlingen. Dit zijn leerlingen die uitvallen op cognitief vlak of op sociaal-emotioneel gebied, maar ook leerlingen die bovengemiddelde prestaties leveren. Speciaal voor deze hoog/meer begaafde leerlingen is dit beleidsplan opgesteld. Als school vinden we het belangrijk om ook deze kinderen te ondersteunen, leerstof op hun eigen niveau aan te bieden en tegemoet te komen aan hun behoefte aan kennis en het opdoen van vaardigheden op diverse vakgebieden. Hoe wij deze aanpak en dit aanbod vorm willen geven staat beschreven in dit beleidsplan

We maken onderscheid tussen de 1^e en 2^e leerlijn:

1^e leerlijn deze kinderen blijven in de groep en krijgen op onderdelen aangepast werk.

2^e leerlijn krijgen aangepast werk in de groep en maken onderdeel uit van de verrijkingsgroep.

Doelen:

- Het bieden van extra uitdaging met name op gebied van het creatief denken.
- Tegemoetkomen aan de behoefte van hoog/meerbegaafde leerlingen aan erkenning en herkenning van hun anders-zijn.
- Hoog/meerbegaafde leerlingen komen regelmatig in aanraking met gelijkgestemden.
- Zorgdragen voor een zo goed mogelijke balans tussen cognitieve uitdaging en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Kinderen *leren om te leren* (studievaardigheden).

Activiteiten:

- Wij geven extra uitdaging en erkenning door een verrijkingsklas (2e leerlijn). In deze groep komen één keer per week een groep hoog/meerbegaafden leerlingen bij elkaar en worden gezamenlijk activiteiten ontplooid.
- Aanpassing van het aanbod, dit om onderwijs op maat aan te bieden (1e en 2e leerlijn).

2. Doelgroep

Onze school richt zich met dit beleidsplan op leerlingen die behoefte hebben aan een aangepast leerstofaanbod omdat het reguliere leerstofaanbod hen te weinig uitdaging biedt. In dit beleidsplan gaan we verder niet in op leerlingen binnen deze doelgroep waarbij sprake is van specifieke problematiek (zoals o.a. faalangst, sociaal-emotionele problematiek) of leerproblemen (zoals o.a. dyslexie, ADHD en een disharmonisch ontwikkelingsprofiel). Voor deze leerlingen wordt individueel bekeken welke maatregelen noodzakelijk zijn, eventueel in overleg met een extern deskundige.

2.1 Omschrijving doelgroep

- Bovengemiddeld intelligente leerlingen: beschikken in voldoende mate over de leer- en persoonlijkheidseigenschappen die kenmerkend zijn voor kinderen met een hoge intelligentie.
- Hoogintelligente (begaafde) leerlingen: beschikken in sterke mate over de leer- en persoonlijkheidseigenschappen die kenmerkend zijn voor kinderen met een hoge intelligentie.
- Hoogbegaafde leerlingen: beschikken in sterke mate over de leer- en persoonlijkheidseigenschappen die kenmerkend zijn voor kinderen met een hoge intelligentie..

- Onderpresteerders: hieronder verstaan we leerlingen die wel beschikken over hoge intellectuele capaciteiten, maar die niet de resultaten halen die je op grond van hun capaciteiten zou mogen verwachten.

3. Signalering

Wij vinden het belangrijk om (hoog)begaafde leerlingen zo vroeg mogelijk te signaleren. Door in een vroegtijdig stadium in te spelen op de mogelijkheden van deze leerlingen, kunnen eventuele problemen zoveel mogelijk voorkomen worden.

Signalering vindt plaats onder alle leerlingen en op allerlei gebied, de leerkracht is verantwoordelijk voor de signalering.

In de signaleringsfase kunnen er signalen komen van de volgende bronnen:

- Ouders
- Leerkracht
- Didactische resultaten
- Overig

3.1 Ouders

Informatie kan komen uit een intakegesprek of via een intakevragenlijst.

De instrumenten die we hiervoor gebruiken zijn: vragenlijst intake nieuwe leerlingen. Natuurlijk kan het zijn dat ouders signalen afgeven aan de leerkracht tijdens een informeel/formeel gesprek.

3.2 Leerkracht

Een signaal van mogelijke (hoog)begaafdheid kan opgemerkt worden door de leerkracht, in de meeste gevallen gebeurt dit op grond van de leereigenschappen of persoonskenmerken. Verder nemen wij in oktober de signaleringslijst: Signalering ontwikkelingsvoorsprong af.

3.3 Didactische resultaten

Een signaal kan ook komen uit de schoolresultaten van de leerling. Het gaat dan om leerlingen die langere tijd op meerdere leerstofgebieden hoog scoren op toetsen van het leerlingvolgsysteem (bij de beste 10-15%). We gebruiken hiervoor het Cito-LVS

3.4 Overig

Er kunnen ook nog andere bronnen zijn waar een signaal vandaan komt over de mogelijk (hoog)begaafdheid van een leerling. Bij voorbeeld van een peuterspeelzaal, huisarts.

Belangrijk om te vermelden is dat wij alle signalen serieus nemen.

Voorbeeld: op het moment dat ouders of kind aangeven dat er sprake is verving door een mogelijke discrepantie tussen kennis een aansluiting van de school rondom dagelijks werk maar de leerkracht erkent het kind niet als mogelijk begaafd, dan nog zal de school doortoetsen en eventueel een welbevinden-onderzoek afnemen.

4. Diagnostiek

Onder diagnostiek verstaan we het verder verzamelen van gegevens om uiteindelijk een conclusie te kunnen trekken over mogelijke (hoog)begaafdheid.

In principe doen we verder onderzoek bij alle leerlingen die gesignaleerd zijn als mogelijk (hoog)begaafd. De verantwoordelijkheid in deze fase ligt bij de leerkracht en de intern begeleider. Met name de interpretatie van de verzamelde gegevens ligt in principe bij de intern begeleider. De belangrijkste vraag die beantwoord dient te worden; wordt een leerling nog voldoende uitgedaagd?

Intern onderzoek

Tijdens het intern onderzoek kunnen er meer gegevens verkregen worden van de volgende bronnen:

- Ouders
- Leerkracht
- Didactische resultaten
- Overig

4.1 Ouders

De leerkracht kan bij het vermoeden van (hoog)begaafdheid een gestructureerd gesprek voeren met ouders om meer gegevens te verkrijgen.

4.2 Leerkracht

De leerkracht kan meer zekerheid krijgen of de leerling beschikt over de leereigenschappen en persoonskenmerken genoemd in bijlage I door het invullen van een uitgebreide observatielijst.

4.3 Didactische gegevens

Om meer duidelijkheid te krijgen over de didactische voorsprong van de leerling wordt er doorgetoetst met toetsen van het Cito-LVS, tevens wordt er gebruik gemaakt van instrumenten als het PI-dictee . Om te kunnen spreken van een voorsprong is een score op 1-niveau noodzakelijk (m.u.v. onderpresteerders).

Wanneer er sprake is van een didactische voorsprong van minimaal een half jaar op meerdere leerstofgebieden dan is het waarschijnlijk dat er sprake is van een hoge intelligentie.

4.4 Overig

Er kan meer informatie worden gevraagd van overige bronnen, zoals bijvoorbeeld de huisarts, psycholoog of orthopedagoog. Indien ouders deze bronnen zelf willen raadplegen dan is zijn ouders opdrachtgever.

4.5 Onderpresteerders

Door gesprekken en extra onderzoek gaan wij na waar interesse en mogelijkheden liggen. Wij proberen in dit onderzoek kinderen te prikkelen om zo de mogelijkheden inzichtelijk te krijgen.

5. Begeleiding

De begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen op onze school bestaat uit de volgende maatregelen:

- Compacting van de reguliere leerstof
- Aanbieden van verrijkingsstof
- Deelname verrijkingsgroep
- Vervroegde doorstroming

5.1 Compacting van de reguliere leerstof

Compacting betekent het aanpassen van de reguliere leerstof aan de leerbehoeften van (hoog)begaafde leerlingen. Compacting kan plaatsvinden tijdens het geven van instructie, het verwerken van de leerstof en het nabespreken.

Binnen onze school werken we met twee leerlijnen voor (hoog)begaafde leerlingen.

De eerste leerlijn is bedoeld voor:

- Leerlingen die uitblinken op een bepaald leerstofonderdeel
- Intelligente en begaafde leerlingen
- Onderpresteerders

De tweede leerlijn is bedoeld voor:

- Hoogintelligente en (hoog)begaafde leerlingen, kortom kinderen die op een breed gebied uitblinken.
- Onderpresteerders

Bij de eerste leerlijn volgen leerlingen in grote lijnen het basisprogramma van de reguliere leerstof.

Compacting vindt plaats volgens de volgende richtlijnen:

- Leerling doet in principe kort mee bij klassikale instructiemomenten. Wij willen hierbij gebruik maken van interactie en mentoring. Het uitleggen aan een medeleerling vraagt om een hoger denkniveau;
- Bij gebleken beheersing vervalt resterende oefenstof (dit naar inschatting van de leerkracht), deze kinderen maken nog wel een deel van de weektaak;
- Leerling doet mee met methodetoetsen;
- Weglaten van herhalingsoefeningen of oefenstof gericht op remediering.
- Inzet verrijkingsmaterialen.

Bij de tweede leerlijn verwerken leerlingen een minimumpakket van het basisprogramma, op grond van de volgende richtlijnen:

- Leerling doet mee met introductie van nieuwe elementen in de leerstof. Tevens momenten van interactie, zie boven beschreven;
- Waar mogelijk worden de methodetoetsen vooraf afgenomen, op grond van de toets wordt bepaald welke oefenstof de leerling mee moet doen;
- Zo min mogelijk oefenstof gericht op reproductie van kennis, nadruk ligt op opdrachten waarin toepassing van kennis centraal staat;
- Behoud van groepsgerichte activiteiten;
- Leerling doet mee met methodetoetsen;
- Weglaten van herhalingsoefeningen of oefenstof gericht op remediering.

5.2 Aanbieden van verrijkingsstof

Door compacting van de reguliere leerstof komt tijd vrij, die kan worden besteed aan verrijkingsstof. In principe proberen we binnen onze school zoveel mogelijk te vermijden dat leerlingen leerstof versneld doorwerken, waardoor een didactische voorsprong ontstaat. Alleen wanneer het niet langer mogelijk is om de leerling in het tempo van de rest van de groep te houden of wanneer er sprake is van een grote didactische voorsprong van meer dan een half jaar kan worden besloten de leerling leerstof van een hoger leerjaar aan te bieden. De verrijkingsstof is over het algemeen niet "meer van hetzelfde", maar lokt veel meer de creatieve denkvaardigheden uit.

Eerste leerlijn

Leerlingen in de eerste leerlijn krijgen voornamelijk verrijkingsstof aangeboden op het gebied van rekenen en taal (technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en taalvaardigheden).

De volgende methodieken sluiten aan bij de eerste leerlijn:

Taal: Plustaak.

Rekenen: Plustaak en Somplextra.

Extra: projecten, internetsites, Waanzinnig om te weten, Acadin e.d.

Tweede leerlijn

Leerlingen in de tweede leerlijn krijgen verrijkingsstof aangeboden op meerdere leerstofgebieden. De verrijkingsgroep biedt de mogelijkheid om extra instructiegevoelige onderwerpen te behandelen.

De volgende methodieken sluiten aan bij de tweede leerlijn:

Taal: Plustaak/ Slimme Taal

Rekenen: Bolleboos, Vierkant voor wiskunde en Somplextra.

Extra: projecten, internetsites, Waanzinnig om te weten, Acadin, cursus andere taal, Vooruit e.d.

5.3 Vervroegde doorstroming

Een leerling komt op onze school in aanmerking voor vervroegde doorstroming wanneer voldaan is aan de volgende criteria:

- Begaafdheid: er moet minimaal sprake zijn van (hoog)begaafdheid bij de leerling.
- Didactische voorsprong: er moet minimaal sprake zijn van een didactische voorsprong van ruim een half jaar op meerdere leerstofgebieden.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling: er is geen sprake van een problematische ontwikkeling.
- Compacting en verrijking geen oplossing bieden.
- Aansluiting bij de nieuwe groep zal goed verlopen.

Het kan ook zijn dat een kind op één vak uitblinkt, de verrijking en/of doorstroom is dan op desbetreffende vakgebied.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

We proberen een beeld te krijgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling door observatie van de leerling in verschillende situaties.

Naast deze primaire criteria spelen de volgende factoren een rol:

- Geboortemaand leerling;
- Is leerling al eerder vervroegd doorgestroomd?;
- Houding leerling t.o.v. vervroegde doorstroming;
- Houding ouders t.o.v. vervroegde doorstroming
- Heeft leerling al eerder gewerkt met verrijkingsprogramma?

Besluitvorming

Het besluit over een eventuele vervroegde doorstroming wordt genomen door de leerkracht, intern begeleider/directie en de ouders.

Mochten ouders tegen een vervroegde doorstroming zijn dan worden ze ingelicht over de consequenties van deze keuze. Ouders kunnen een vervroegde doorstroming niet afdwingen bij de school. Het advies van de school is in het laatste geval bindend.

Voor- en nazorg

De leerling wordt zo goed mogelijk voorbereid op een vervroegde doorstroming. Zo wordt bekeken of er hiaten zijn in de leerstof en de leerling wordt ook in andere opzichten voorbereid op de overgang naar een volgende groep.

Na de vervroegde doorstroming wordt in principe binnen enkele weken weer gestart met een aangepast leerstofaanbod door middel van compacting en verrijking.

5.4 Begeleiding van onderpresteerders

In principe worden voor onderpresteerders dezelfde maatregelen genomen als voor andere (hoog)begaafde leerlingen. Bij deze groep leerlingen zijn de pedagogische aandachtspunten extra van belang.

Begeleiding van kleuters in groep 1 / 2

Compacting

Compacting van het leerstofaanbod in groep 1 / 2 komt neer op het overslaan van opdrachten die de leerling met de ontwikkelingsvoorsprong al beheerst. Het is van belang dat de kleuter zoveel mogelijk activiteiten aangeboden krijgt op zijn niveau.

Aanbieden van verrijking

- Verdieping bij het reguliere ontwikkelingsmateriaal:

De leerlijnen bij het reguliere ontwikkelingsmateriaal worden uitgebreid door middel van aanvullende opdrachten op een hoger niveau.

- Spelen/werken in hoeken:

Door middel van gerichte opdrachten en het bieden van verschillende hoeken in de klas wordt een verrijkingaanbod geboden aan kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong.

- Aanbod van lezen, schrijven en rekenen:

Voor leerlingen die al een start hebben gemaakt met het lezen, schrijven en/of rekenen bieden we de mogelijkheid om hier ook in groep 1 / 2 mee bezig te zijn, zodat de leerling ook in dit opzicht voldoende uitdaging geboden kan worden.

Vervroegde doorstroming

Wanneer duidelijk is geworden dat een kleuter beschikt over een duidelijke ontwikkelingsvoorsprong proberen we in een vroeg stadium een inschatting te maken over de verwachte duur van de kleuterperiode. Op grond hiervan wordt het leerstofaanbod voor de leerling samengesteld. In principe gelden voor een vervroegde doorstroming bij kleuters dezelfde criteria als genoemd in paragraaf 5.3.

6. Evaluatie

6.1 Team

Leerlingen die vallen onder de doelgroep van dit beleidsplan vallen onder de zorgleerlingen en vallen onder de verantwoordelijkheid van de leerkracht. De kinderen van de verrijkingsklas vallen onder de verantwoordelijkheid van de leerkracht en de IB-er. Deze leerlingen worden besproken in de overlegstructuren die er binnen onze school zijn voor zorgleerlingen.

6.2 Ouders

Wanneer er specifiek maatregelen genomen worden voor een leerling wordt een gesprek gevoerd met de ouder(s). In dit gesprek komen in ieder geval de volgende punten aan bod:

- Zijn er knelpunten of problemen?
- Zijn de aanpassingen in de reguliere leerstof voldoende gebleken?
- Biedt het verrijkingsaanbod voldoende uitdaging?
- Hoe is de reactie van de leerling op de aanpak (zowel thuis als op school)?
- Zijn de doelstellingen die geformuleerd zijn bereikt of is er minimaal een positieve tendens merkbaar?
- Zijn er aanpassingen nodig?

6.3 Leerling

De leerkracht is verantwoordelijk voor de begeleiding in de groep en de rapportage naar ouders.

7. Coördinatie en verslaglegging

Coördinatie

Leerlingen die vallen onder de doelgroep worden gevolgd door de intern begeleider. Deze beschikt over de vereiste deskundigheid ten aanzien van de begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen.

De intern begeleider is verantwoordelijk voor:

- Interpretieren van gegevens uit intern onderzoek;
- Ondersteunen van de leerkracht bij het opstellen van een handlingsplan;
- Bewaken doorgaande lijn in de aanpak over leerjaren heen;
- Beheren en uitbreiden orthotheek verrijkingsmateriaal;
- Deskundigheidsbevordering teamleden op het gebied van (hoog)begaafdheid.

Verslaglegging

Vanaf schooljaar 2014-2015 krijgen kinderen die werkzaam zijn in de verrijkingsgroep een koppeling van verslaglegging aan het groepsplan. Dit groepsplan wordt aan het rapport toegevoegd.

Bijlagen

- I Leereigenschappen en persoonskenmerken van (hoog)begaafde leerlingen
- II Overzicht verrijkingsmateriaal (hoog)begaafde leerlingen (voorbeeld, zelf invoegen)
- III Signalering onderpresteerders

Bijlage I Leereigenschappen en persoonskenmerken van (hoog)begaafde leerlingen

Leereigenschappen behorend bij een hoge intelligentie:

- Snel van begrip;
- Maakt grote denk- en leerstappen;
- Goed geheugen;
- Brede algemene interesse;
- Brede algemene kennis;
- Probleemoplossend vermogen;
- Toepassen van verworven kennis;
- Analytisch vermogen.

Persoonskenmerken behorend bij (hoog)begaafdheid:

- Is taalvaardig en kan spelen met taal;
- Komt met creatieve en originele oplossingen;
- Is geestelijk vroegrijp;
- Houdt van uitdagingen;
- Beschikt over een groot doorzettingsvermogen;
- Is op een gezonde manier perfectionistisch ingesteld;
- Is veelal een intuïtieve denker;
- Heeft behoefte aan een hoge mate van autonomie;
- Beschikt over het vermogen tot zelfreflectie;
- Is sociaal competent.

Hoogintelligent:

- IQ > 130
- Leereigenschappen hoog IQ

Hoogbegaafd:

- IQ > 130
- Leereigenschappen hoog IQ
- Combinatie van persoonskenmerken

Intelligent:

- IQ > 115
- Leereigenschappen niet allemaal of in minder sterke mate aanwezig

Begaafd:

- IQ > 115
- Leereigenschappen niet allemaal of in minder sterke mate aanwezig
- Persoonskenmerken niet allemaal of in minder sterke mate aanwezig

Bijlage II Overzicht verrijkingsmateriaal voor (hoog)begaafde leerlingen

Categorieën verrijkingsmateriaal

1^e leerlijn

Taal: Plustaak.

Rekenen: Plustaak en Somplextra.

Extra: projecten, internetsites, Waanzinnig om te weten, Acadin, e.d.

2^e leerlijn

Taal: Plustaak.

Rekenen: Plustaak en Somplextra.

Thematisch: Acadin en Vooruit.

Extra: internetsites, cursus Spaans/Frans/Italiaans, Vooruit e.d.

Bijlage III Signalering onderpresteerders

Kenmerken onderpresteerders

(Bron: Begaafde kinderen op de basisschool -Span & Nelissen (1999) van uitgeverij Zwijsen)

Positief

- Begrijpt en onthoudt moeilijke informatie wanneer het wel geïnteresseerd is;
- Leest veel of verzamelt in zijn vrije tijd op andere manieren veel informatie;
- Presteert significant beter op mondelinge dan op schriftelijke overhoringen;
- Kent veel feiten en heeft een grote algemene ontwikkeling;
- Komt goed uit de verf bij individueel onderwijs op maat;
- Is creatief en heeft een levendige verbeelding;
- Ontwikkelt thuis op eigen initiatief allerlei activiteiten;
- Heeft een brede belangstelling en vindt het leuk om dingen te onderzoeken;
- Is gevoelig.

Negatief

- Presteert op school redelijk tot slecht (soms alleen onder het eigen niveau);
- Heeft zijn huiswerk niet af of slecht gemaakt;
- Is vaak ontevreden over zijn eigen prestatie;
- Heeft een hekel aan automatiseren;
- Vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst om te mislukken;
- Heeft minderwaardigheidsgevoelens, kan wantrouwend of onverschillig zijn;
- Doet niet graag mee aan groepsactiviteiten, heeft het gevoel dat niemand hem mag;
- Is minder populair bij leeftijdgenootjes;
- Zoekt vrienden onder gelijkgestemden;
- Doelen worden door het kind te hoog gekozen zodat falen hieraan geweten kan worden;
- Is snel afgeleid en impulsief;
- Staat afwijzend of onverschillig tegenover de school;
- Wil niet geholpen worden, wil zelfstandig zijn;
- Neemt geen verantwoordelijkheid voor zijn eigen daden of wijt mislukken aan anderen;
- Verzet zich tegen autoriteit.